

HAFTALIK GELİŞMELER (5-11 TEMMUZ 2025)

TÜRKİYE

- Resmi Gazete’de 9 Temmuz’da yayımlanan kararla, **kısa vadeli TL mevduat ve yatırım fonları için stopaj oranları %15’ten %17,5’e yükseltildi**. 6 aya kadar vadeli hesaplarda stopaj %17,5’e; 1 yıla kadar vadeli hesaplarda ise %15’e yükseltildi.
- TCMB, bankalara gönderdiği yazıyla zorunlu karşılık uygulamasında yeni düzenlemelere gitti. 5 Temmuz 2025'ten itibaren geçerli olacak uygulamada **bankaların TL'ye geçiş hedef oranı aşağı çekildi**. Buna göre, mevduat bankalarının “Kur korumalı mevduat yenileme ve TL’ye geçiş oranı” %60’tan %40’a indirildi. Katılım bankaları için ise oran yüzde %45’ten %25’e düşürüldü.
- Özel sektör yatırımlarını desteklemek, yatırım süreçlerini kolaylaştırmak, yapısal reformları kamu-özel sektör iş birliğiyle hayata geçirmek ve ihracat odaklı üretimi teşvik etmek** amacıyla çalışmalarını sürdüren Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) **2025 Yılı Eylem Planı** yayımlandı. Yatırım ortamını daha öngörülebilir, rekabetçi ve yatırımcı dostu bir yapıya kavuşturma hedefiyle hazırlanan planda **57 eylem** yer alıyor.

Enerji, hidrojen ve mesleki eğitim alanlarında yapılacak yatırımlar ve yeşil dönüşüm önceliklendirilecek; yatırımların hızlanması ve verimliliğinin artırılması için 20’ye yakın mevzuat değişikliğine gidilecek.

KOBİ tanımının güncellenmesi ve KGF aracılığıyla kullanılacak işletme kredilerinin kredi büyüme sınırlaması dışında tutulması öne çıkan başlıklar arasında yer aldı. Enflasyon nedeniyle bilançosu büyüyen firmaların KOBİ statüsünü kaybetmesini önlemek amacıyla tanımın ekonomik koşullara göre yeniden düzenlenmesi planlanıyor. Ayrıca KOBİ’lerin finansmana erişimini kolaylaştırmak için kefalet hacmi artırılabilecek. Yerel Kalkınma Hamlesi Programı için yeni başvuru çağrısı yapılacak, Eximbank alıcı kredileri için ise yeni destek modelleri devreye alınacak.

- İSO “Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi” **Haziran’da önceki aya göre yatay bir seyirle 51,0 düzeyinde** gerçekleşti. Türk imalatçıların ihracat pazarlarında talep koşullarında iyileşme sürüyor. Bu son veriyle birlikte **ihracat iklimindeki iyileşme eğilimi 18 aya ulaştı**.
- TÜİK verilerine göre; Mayıs ayında takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi, geçen yılın aynı ayına kıyasla %4,9 yükseldi. Böylece **yıllık bazda sanayi üretiminde 2025’in en hızlı artışı** yaşandı.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde; Mayıs'ta **madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi geçen yılın aynı ayına kıyasla %10, imalat sanayi sektörü endeksi %4,6, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %4,7** arttı.

- Resmî Gazete'de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na ait **yeni destek programı ve mevcut iki destek programında değişikliklere ilişkin tebliğler** yayımlandı.
 - "Yeşil Dönüşüm Destek Programı Uygulama Usul ve Esasları Tebliği" ile programın adı, kapsamı ve süreçlerinde önemli değişiklikler yapıldı: Adı "**Yeşil Dönüşüm Programı**" olarak güncellenirken destek kapsamı **mevcut tesislerde kaynak verimliliği ve düşük karbonlu üretime odaklanacak şekilde sınırlandırıldı**. Yatırımcılar artık en az beş yıllık yol haritası hazırlamak ve projeyi takip edecek "yeşil dönüşüm lideri" atamak zorunda; yeni tesis ve Ar-Ge faaliyetleri destek kapsamı dışında bırakıldı. Güneş veya rüzgâr enerjisine dayalı yatırımlar program bütünlüğü içinde desteklenebilse de teşvik belgesine konu edilmeyecek ve yatırım büyüklüğüne dahil edilmeyecek şekilde düzenlendi.
 - "Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı Uygulama Usul ve Esasları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ", kamu kurum ve kuruluşlarının mal ve hizmet alımı ile yatırım süreçlerinde yerlilik önceliğini zorunlu hale getiriyor. Bu genelgeyle, **kamu alımlarında stratejik sektörlerde dışa bağımlılığın azaltılması hedefi doğrultusunda, yerli üretim ve teknolojilere planlama ve raporlama aşamalarında sistematik destek sağlanması hükmüne bağlandı**. Ayrıca tüm kamu idarelerine, satın alma süreçlerinde yerli ürün tercihlerini içeren revize edilmiş iç düzenlemeler yapma yükümlülüğü getirildi. Böylece yerli sanayinin kamu alımları üzerinden güçlendirilmesi ve desteklenmesi amaçlanıyor.
 - "Yerel Kalkınma Hamlesi Programı Uygulama Usul ve Esasları Tebliği", yerel düzeyde kalkınmanın desteklenmesi hedefiyle yeni bir çerçeve oluşturuyor. Tebliğe göre **doğrudan yatırım, hibe ve teknik destekler başta olmak üzere finansal kaynakların etkin kullanılmasına yönelik usul ve esaslar netleştirildi**. Bölgesel önceliklere dayalı planlama yaklaşımıyla, yerel yönetimler ve STK'lar tarafından sunulan projeler daha sistematik bir değerlendirme sürecine tabi tutulacak. Ayrıca proje başvurularında ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik kriterleri öne çıkarıldı. Denetim ve izleme mekanizmaları güçlendirilerek programın etkinliğinin artırılması planlanıyor.

AVRUPA BİRLİĞİ

- **Euro Bölgesi'nde** Haziran'da bileşik Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) **50,6'ya** yükselerek son 3 ayın en yüksek seviyesine ulaştı. Hizmet sektörü PMI da **50,5 ile yine son 3 ayın zirvesine çıktı**. Böylece her iki veri de piyasa beklentilerinin üzerine çıktı. 50 puanın üzerindeki PMI değerleri ekonomik büyümeye, altındaki değerler ise daralmaya işaret ediyor.
- **AB, ABD ile ticaret anlaşmasında prensipte uzlaşmaya yaklaştı**. Avrupa Komisyonu Başkanı Leye'nin Trump'la yaptığı görüşmenin ardından, AB Sözcüsü Gill anlaşma için "oyunun sonunun başlangıcındayız" dedi. **ABD, şu anda AB'den gelen çelik ve alüminyum ürünlerine %50, otomobillere %25, diğer tüm ürünlere ise yüzde 10 oranında gümrük vergisi uyguluyor**. 14 Temmuz'da AB ticaret bakanları, ABD ile ilişkilerin geleceğini görüşmek üzere bir araya gelecek.

ALMANYA

- **Almanya'da sanayi üretimi Mayıs ayında aylık bazda %1,2, yıllık bazda ise %1,0 artarak piyasa beklentilerini aştı**. Mayıs ayında üretimdeki artış, üretimini **%10,8 büyüten enerji grubu ve %10,0 büyüten ilaç grubu ve %4,9 büyüten otomotiv grubundan** kaynaklandı. Aynı dönemde sermaye malı üretimi **%4,1** artarken ara malı üretimi ise **%2,1** düştü.
- Almanya'daki Halle Ekonomik Araştırma Enstitüsü (IWH), **ülkede iflas eden şirket sayısının 2025'in ikinci çeyreğinde 2005'ten bu yana en yüksek seviyeye ulaştığını bildirdi**. Almanya'da şirketlerin ve ortaklıkların iflas başvuruları Haziran'da önceki yılın aynı ayına göre **%23** arttı. Söz konusu iflas sayısı, 2016-2019 yılları arasındaki Haziran ayları ortalamasına (Covid-19 salgını öncesine) kıyasla **%50** daha fazla bir rakama karşılık geldi.
- VDMA İcra Direktörü Thilo Brodtmann, **AB'nin hammadde stoklama stratejisine ilişkin** değerlendirmesinde şunları söyledi:
 - **Çin'den kritik hammaddelerin tedarikinde yaşanan mevcut zorluklar, Avrupa'nın krizlere karşı daha dayanıklı hâle getirilmesinin önemini gözler önüne sermektedir**. Hammaddelerin stoklanması bu yönde bir adım olabilir, ancak tek başına yeterli değildir.
 - Kritik hammaddelerin özel sektör tarafından stoklanmasını teşvik edecek vergi indirimleri ve döngüsel ekonomiye yatırım için etkili bir çerçeve dâhil olmak üzere kapsamlı bir önlem paketi gereklidir.
 - Ancak nihayetinde, **Avrupa'da hammadde madenciliği ve işleme faaliyetlerine yeniden başlanması da şarttır**. Bunun için gerekli yasal çerçevenin ivedilikle oluşturulması gerekmektedir.

ABD

- ABD Başkanı Donald Trump, önemli ticaret ortaklarına **yüksek oranlı gümrük vergileri uygulayacağını bildiren mektupların ilkinin Japonya ve Güney Kore'ye** gönderdi. Ayrıca **Güney Afrika, Endonezya, Tayland ve Kamboçya gibi ülkelere de vergilerle ilgili bildirimler yapıldı. Güney Afrika'dan 1 Ağustos'tan itibaren ABD'ye** gönderilen tüm ürünlere, sektörel tarifelerden ayrı olarak **%30 gümrük vergisi** uygulanacağı bildirildi. Ayrıca **Filipinler için %20, Brunei ve Moldova için %25, Cezayir, Irak, Libya ve Sri Lanka için %30 vergi** uygulanacak.

Trump, 1 Ağustos'a kadar vergilerin artırılmasını ertelediğini ancak ek müzakerelere açık olduğunu ve bazı ülkelerle anlaşmaya yaklaşıldığını belirtti. Sosyal medyada ise misilleme yapmamaları konusunda uyarıda bulundu. **Japonya ve Güney Kore ise ABD ile daha iyi bir anlaşma için görüşmelerini sürdürüyor.**

- ABD Başkanı Donald Trump, **"Büyük Güzel Yasa" adını verdiği 3,3 trilyon dolarlık vergi indirimi paketini imzalayarak yürürlüğe koydu.** Yasanın yürürlüğe girmesi ile birlikte 2017 yılında uygulanan gelir vergisi indirimlerinin kalıcı hale getirilmesi, bahşiş ve fazla mesai gelirlerinin vergiden muaf tutulması ve çocuk kaynaklı vergi indirimi tutarlarının artırılması gibi tedbirler hayata geçiyor. Ayrıca yasa kapsamında savunma ve sınır güvenliğine 320 milyar dolardan fazla kaynak ayrılırken, Medicaid, elektrikli araç destekleri ve öğrenci kredisi desteği gibi harcamalardan 10 yıl içinde 1,4 trilyon dolarlık kesinti yapılması planlanıyor.
- ABD Hazine Bakanı Scott Bessent yaptığı açıklamada, **ABD'nin bu yıl şimdiye kadar yaklaşık 100 milyar dolar gümrük vergisi geliri elde ettiğini ve ABD Başkanı Donald Trump'ın ticaret kampanyasının hızlanmasıyla bu rakamın 2025 sonuna kadar 300 milyar dolara çıkabileceğini** söyledi.
- ABD Başkanı Donald Trump, yaptığı açıklamada, ABD'nin **"çok yakında" BRICS ülkelerinden yapılan ithalatlara %10 oranında gümrük vergisi** uygulayacağını söyledi. **BRICS grubu geçen yıl Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'nın ötesine genişleyerek İran ve Endonezya gibi ülkeleri de kapsayacak şekilde büyümüştü.**
- ABD Başkanı Donald Trump, Brezilya'nın eski başkan Jair Bolsonaro'yu yargılamasını ve ABD teknoloji firmalarına sansür uyguladığı iddialarını gerekçe **göstererek 1 Ağustos'tan itibaren tüm Brezilya mallarına %50 gümrük vergisi uygulayacağını** açıkladı.
- ABD Başkanı Donald Trump, **bakır ithalatına %50 tarife** getireceklerini söyledi. Yakında ilaç tarifelerine dair bir duyuru yapacaklarını belirten Trump, şirketlere **ABD'de**

üretime başlamaları için 1-1,5 yıl süre tanıyacaklarını kaydetti. Ayrıca Trump, **çiplere yönelik tarifeleri de yakında açıklayacağını** kaydetti.

DİĞER ÜLKELER

- Petrol ihraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) ve OPEC dışı bazı üretici ülkelerden oluşan OPEC+ grubu üyesi **8 ülke, Ağustos'ta petrol üretimini Temmuz'a göre günlük 548 bin varil artırma kararı** aldı. **Suudi Arabistan, Rusya, Irak, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Kazakistan, Cezayir ve Umman'dan oluşan grubun açıklamasında bu kararın istikrarlı küresel ekonomik görünüm ve düşük petrol stoklarının da gösterdiği mevcut sağlıklı piyasa temelleri doğrultusunda alındığı belirtildi.** Grubun Eylül ayı üretim seviyesini belirleyeceği bir sonraki toplantısı 3 Ağustos'ta yapılacak.
- Çin, Avrupa Komisyonu'nun **Çinli firmaların AB kamu ihalelerine katılımını sınırlandırma kararına doğrudan yanıt olarak, 45 milyon yuani (yaklaşık 5,3 milyon euro) aşan AB menşeli tıbbi cihazların kamu alımlarına kısıtlama getireceğini** duyurdu.
- Çin Başbakanı Li Çiang'ın Kahire'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında, **Mısır Merkez Bankası ile Çin Halk Bankası arasında imzalanan stratejik finansal iş birliğine ilişkin mutabakat zaptı ile borç takasına dair anlaşmalara imza atıldı.** Ayrıca **düşük karbonlu kalkınma, e-ticaretin teşviki, standartlar ve kalite alanlarında iş birliğine dair protokoller de imzalandı.**

Kahire'de gerçekleştirilen toplantıda teknik uzmanlık paylaşımına yönelik mekanizmaların geliştirilmesi, yerel para birimleriyle ödeme sistemlerinin teşviki, para takası anlaşmaları ve Çin finans piyasasında "Panda tahvili" ihracı gibi konuların ele alındığı belirtildi. **Toplantıda ayrıca iki ülkenin ödeme sistemlerinin birbirine entegre edilmesi üzerinde de duruldu.** Panda Tahvilleri, yabancı kuruluşlar tarafından Çin'de ihraç edilen ve Çin yuani cinsinden işlem gören tahviller olarak biliniyor.

- Çin yabancı turist sayısını artırmak için **vizesiz giriş hakkı tanıdığı ülke sayısını 75'e çıkarıyor.** Söz konusu 30 günlük vizesiz giriş hakkı, Aralık 2023'te Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda, İspanya ve Malezya vatandaşlarına yönelik başlatılırken, halihazırda neredeyse tüm Avrupa ülkeleri dahil edildi. Ayrıca Latin Amerika, Orta Doğu ve Asya'dan birçok ülke de listeye eklendi.

Azerbaycan'ın da 16 Temmuz'da bu kapsama alınarak 30 güne kadar vizesiz giriş tanınan ülke sayısının 75'e çıkarılacağı kaydediliyor.

- **Çin'de deflasyonist baskılar Haziran ayında da devam etti.** Çin Ulusal İstatistik Bürosu'nun yayınladığı verilere göre, **üretici fiyat endeksi, Haziran ayında bir yıl öncesine göre %3,6 düştü.** Ekonomistler, geçen yılın aynı dönemine kıyasla değişim olmamasını bekliyordu.

- Çin'in Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu Başkanı Zheng Shanjie, **Çin'in ekonomik büyüklüğünün bu yıl 19,5 trilyon doları aşacağını** söyledi.
- Güney Kore ekonomisi, yılın ilk üç ayında inşaat faaliyetlerindeki zayıflık ve ihracat büyümesinin yavaşlaması nedeniyle **çeyreklik bazda %0,2 daraldı**. Yıllık bazda ise büyüme değişim göstermeyerek yatay kaldı.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Avrupa Birliği, ekosistemleri koruyan çiftçilere ve ormancılara ödeme yapılmasını sağlayacak "doğa kredileri" sistemi için kurallar geliştirecek. **Biyolojik çeşitliliği korumaya yönelik yıllık 37 milyar euroluk finansman açığını kapatmayı hedefleyen AB, 2027'ye kadar bir pilot proje başlatacak**. Bu krediler, ağaç dikmek, sulak alanları restore etmek gibi faaliyetler karşılığında şirketler ya da devletler tarafından satın alınabilecek. Sistem, karbon kredileri modelini örnek alıyor ancak doğayı metalaştırmak değil, koruyucu çabaları ödüllendirmek amaçlanıyor.
- Yeşil İklim Fonu (GCF), küresel ısınmadan en çok etkilenen Asya ve Afrika'daki 17 projeye yaklaşık 1,2 milyar dolar tahsis etmeye karar vererek şimdiye kadarki en büyük yatırım hamlesini başlattı. Bu adım, Paris Anlaşması'nın ulusal katkı beyanlarını hayata geçirmeyi amaçlayan düşük emisyonlu ve iklime dirençli projelere destek verirken; ticaret savaşları, çatışmalar ve ABD yardımlarındaki kesinti sonrası düşen iklim finansmanı endişelerini de bir nebze azaltıyor. Fon ayrıca, yeşil tahvil piyasalarını 10 ülkede genişleterek, iklim eylemlerinde özel sektörün sermaye toplamasını teşvik edecek çalışmalar da planlıyor.
- Avrupa Komisyonu ve Avrupa Yatırım Bankası (EIB), Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi'nden (ETS) elde edilen gelirleri kullanarak **toplam 3,66 milyar euroluk kaynağı, dokuz AB ülkesindeki 34 temiz enerji projesine aktardı**.

Bu yatırım, Modernizasyon Fonu kapsamında **şimdiye kadar gerçekleştirilen en yüksek toplu ödeme olarak** kayda geçti. Fonun hedefi, enerji sistemlerini modernize etmek, enerji verimliliğini artırmak ve sera gazı emisyonlarını azaltmaya katkı sunmak. Proje portföyü arasında yenilenebilir enerji üretimi, enerji depolama, elektrikli ulaşım ve şebeke altyapılarının güçlendirilmesi yer alıyor. Yenilikçi teknolojilerle fosil yakıtlara bağımlılığı azaltarak AB'nin sanayi rekabetçiliğine olumlu etki edilmesi amaçlanıyor. Kullanım dağılımı açısından en büyük pay Polonya'ya (1,33 milyar euro) ve Çekya'ya (1,05 milyar euro) giderken, bunları Romanya (712 milyar euro), Macaristan, Hırvatistan, Yunanistan, Letonya, Litvanya ve Slovenya takip ediyor. Modernizasyon Fonu, **düşük gelirli AB ülkelerinin temiz enerjiye geçişini destekleyen temel finansman mekanizması olarak işlev görmeye devam ediyor**.

- 2025 yazında **Avrupa'yı etkisi altına alan şiddetli sıcak hava dalgaları, kıta genelinde elektrik talebinin rekor seviyelere ulaşılmasına yol açtı.** Klima ve soğutma sistemlerine olan yoğun talep, özellikle Fransa, Almanya, İtalya ve İspanya gibi ülkelerde elektrik şebekelerini büyük ölçüde zorladı. Avrupa Elektrik İletim Sistemi Operatörleri Birliği (ENTSO-E) verilerine göre, sıcaklıkların en yüksek olduğu günlerde elektrik talebinin büyük bir kısmı güneş enerjisi üretimi ile karşılandı. **Bu durum, yenilenebilir enerji kaynaklarının entegrasyonu ve enerji depolama çözümlerinin yaygınlaştırılmasının stratejik önemine dikkat çekti. Avrupa Komisyonu, enerji altyapılarının modernizasyonunu ve temiz enerji yatırımlarını hızlandırmayı hedefleyen yeni stratejiler geliştirdiğini duyurdu.**
- Çin, **2025 ve 2026 yıllarında çelik, çimento ve poli silikon üreticilerinin enerji ihtiyaçlarının %25 ila %70'ini temiz yenilenebilir enerjiyle karşılamasını zorunlu hale getirdi.** Aynı zamanda ülke genelindeki veri merkezlerinin en az %80 temiz enerji kullanım oranına ulaşmaları isteniyor ve şehirler için hidroelektrik hariç yenilenebilir enerji tüketim oranları 2025'te %10,7–%30, 2026'da ise %12,4–%30 aralığında belirlendi. Bu hamle, Çin'in güneş ve rüzgâr kapasitesindeki artışı takiben sanayi sektöründe de temiz enerji kullanımını hızlandırma stratejisinin bir parçası olarak öne çıkıyor.

Kaynakça

www.ekonomim.com; www.aposto.com; www.bloomberg.com; www.iklimhaber.org;
www.temizenerji.org; www.bloomberght.com; tr.euronews.com; www.vdma.org.tr;
www.dunya.com